

חינוך לחיים

פרשת בחוקותי

'או אז יכנע לבבם הערל'

מפורסם השיר 'לב נשבר ועצבות אינו עניין אחד, כי לב נשבר יקר מאוד בעיני ה'. כי אין דבר שלם מלב שבור. קרוב ה' לנשברי לב'. המקור הוא מדברי ר' נחמן מברסלב ומדברי הרב'ה מקוצק שאמר שיש שלשה דברים שהמובן שלהם ממש הפוך מאיך שנראה ונשמע, אין דבר שלם יותר מלב נשבר - אין דבר יותר עקום ומעוקל ממילה חדה ושנונה שפוגעת - אין דבר שהוא ישר יותר מסולם עקום.

מה שאמרו שאין דבר שלם יותר מלב נשבר, זה דבר חשוב ויסודי מאוד, שכל איש ישראל צריך לדעת שעל זה נברא-, שהשלימות של לב יהודי הוא הלב נשבר והוא חביב לפני השם יתברך ויקר מאד בעיניו יתברך. והיה טוב שיהיה לאדם לב נשבר כל היום.

שואל ר' יעקב ניימן זצ"ל מורו ורבו של אבי ז"ל מדוע הטביע הקב"ה טבע באדם ש'אם יש לו מנה רוצה מאתיים', שלא יסתפק במה שיש לו אלא תמיד רוצה יותר ממה שיש לו, ולא רק בכסף אלא בכל העניינים? ואומר יסוד שהקב"ה רוצה שהאדם יהיה נכנע להקב"ה, שתמיד יחסר לו, כדי שישעבד ליבו לשמים ויתפלל להקב"ה. כי אם יהא לאדם כל מה שהוא צריך, ומסתפק במה שיש לו היה ליבו שלם עליו, לא היה לו מה שיכריח אותו להכניע את עצמו להקב"ה.

רואים בפרשתינו בתוכחה שכדאי לה' לתת קללות כל כך קשות לעם ישראל על ספק 'או אז יכנע לבבם הערל', מפני שיקר מאוד להקב"ה לב נשבר לכן כדאי לתת קללות אפילו על ספק, כי מי שיש לו לב נשבר הוא מוכשר לכל המעלות הרוחניות ומי שהוא בעל גאוה לא ראוי לכלום. כמו שאומר רבינו יונה בשערי תשובה 'תועבת ה' כל גבה לב ובעל גאוה נמסר בידי יצרו, כי אין עזרת ה' עמו אחרי שהוא תועבת ה'". ואם להקב"ה יקר לב נשבר אפילו ע"י קללות, א"כ כמה יקר וחביב להקב"ה מי שיש לו לב נשבר לא ע"י קללות אלא ע"י הכרה בגדלות ה'. ע"י למוד התורה והתבוננות.

כמו שאמר המהרש"א על דברי חז"ל 'אין השכינה שורה אלא על גיבור, חכם, עשיר, עניו'. מקשה המהרש"א חכם ועניו אנו מבינים שהם בתנאים שהשכינה תשרה, אבל איזה מעלות גיבור ועשיר להשארת השכינה? ומתרגם- העיקר השראת השכינה הוא שיהיה עניו. לכן אם הוא חולה וחלש או שהוא עני והוא נכנע, זה לא יביא להשראת השכינה, כיוון שאין לו במה להתגאות. אבל אם הוא גיבור ועשיר וחכם, שהכל משכימים לפתחו לשמוע חכמתו ובכל זאת הוא עניו, מפני שהוא מבין שהכל זה כלום נגד רוממות הקב"ה והוא מכניע את עצמו לפני הקב"ה מתוך התבוננות, הוא זוכה להשארת השכינה.

וזה מביא את בעל המדרגה שיכנע לפני הקב"ה ויהיה לו לב נשבר ונדכא, כי א"א אחרת, מי שיש לו יותר מעלות הוא יותר שבור ורצוף, כי תמיד הוא מפחד שלא יאבד את רכושו כמו עשיר שמפחד על ממונו כך מפחד איש המעלה שהיצר הרע לא יגנוב ממנו את המעלות שלו. 'אשרי אדם מפחד תמיד' - ההוא בדברי תורה נכתב. ותמיד צריך להתפלל להקב"ה שיעזור לו נגד היצר הרע כנאמר 'לולא הקב"ה עוזרו לא יכול לו'. ולכן משה רבינו שהיה היותר גדול מכולם במעלותיו היה עניו יותר מכולם, מפני שליבו היה תמיד שבור ורצוף מפחד שלא יאבד את רכושו- מעלותיו, ותפקדינו הוא 'זכרו תורת משה עבדי'. וכן לקיים 'והלכת בדרכיו' - שצריך האדם ללכת במידותיו של הקב"ה שהוא עניו.

ועם בשירים עסקין נביא שיר שכתב ר' יוסף חיים זוננפלד בהיותו בן 16 שנה וחתום בה שמו: חומר עכור על מה תתגאה? ילוד אישה הגאוה לך יאה? יום יום אורב עליך היצר, מרשתו אדם לא יבצר. בין נא זאת בכל דרכיך, נכון ובטוח תהיה כל ימי חיך. אנוש דע מאין באת, בור ממנו חצבת, ראשך יהיה כפוף תלך שחוח, הלוכך וכל מעשיך יהיו בנוח, מלכך ויוצרך באין לשכוח, שלמה אהיה כעטיה על עדרי חברי, למה לחרפת כל מכירי. מלתך בנחת תהיה אמורה, התשובה על זה לכל מבין בתורה.

ונסיים בדברי בעל החידושי הרי"ם שאמר שהרי אדם נמשל לחרס, ובכלי חרס הדין הוא, כי שבירתו זהו טהרתו ומכאן שטהרת האדם תלויה בשברון לב.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com